

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: _____ Adress: 1:e Stadsingenjör
 Socken: HÄLSINGBORG Berättat av: Sigfrid Ewald
 Uppteckningsår: 1941 Född år 2 i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Slå katten ur tunnan. /I RÅÅ/.	s. 1.
Smuggling.	s. 2.
Julen. /RÅÅ/.	s. 3.
Tjugondagen.	s. 3.
Varsel.	s. 4.
Resa en fredag.	s. 4.
Ödet.	s. 4.
Tur och otur.	s. 4.
Födelse.	s. 5.
Vårtor.	s. 5.
Tappat.	s. 5,6.
Bäckhästen. /Vätteljus.	s. 6.
Jättar.	s. 6,7.
Ordstäv från Råå.	s. 7.
Namncombinationer från Råå.	s. 7.
Öknamn.	s. 7.
Krone- och Tunbybor.	s. 7,8.
Bjudningar.	s. 8.
Begravningar.	s. 9.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M.8435:1-9.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
1:e Stadsingenjör
Socken: HÄLSINGBORG Berättat av: Sigfrid Ewald
Uppteckningsår: 1941 Född år i Råå

Slädpartier. s. 9.
Skogspartier. s. 9.
Gullvångskroken. s. 9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R

M. 8435:1

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress: 1:e Stadsingenjör Sigfrid
 Söken: HÅLSINGBORG Berättat av: Ewald
 Uppteckningsår: 1941 Född år i Råå

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

✓ Slå katten ur tunnan./i RÅÅ/.

-De slog ofta katten ur tunnan i min barndom på 80-talet. Då hade vi en tunna, som det borrhades två hål i, ett i vardera ändan. Så gick vi pojkar utklädda i masker, som gjordes av sockertoppspapper, och i allmänhet hade vi en skjorta utanpå, på vilken var sydda vissa ränder. Vi gick i en lång ring och slog med långa stakar. Den som slog sista brädan ur tunnan blev kattakung. Han fick fri förtäring och behövde inte betala någonting. Det hölls nämligen kalas på många gårdar, varvid det serverades kaffe med fastlagsbullar samt dansades efter harmonika. Vid dessa tillfällen voro även flickorna med. Dessa kalas kostade bara 25 öre och man tecknade sig till dem ett par veckor i förväg. De gick omkring och värvade "kunder". Där ute /i Råå/ red de aldrig utan kattutslagningen avverkades alltid gående. Någon levande katt hade de inte heller, men i äldre tid hade de verkligen en l e v a n d e katt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. _____

M. 8435:2.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad: _____

Adress: _____

1:e Stadsingenjör Sigfrid

Söcken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Ewald

Uppteckningsår: 1941

Född år _____ i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVSmuggling.

- I muséet i Hälsingborg finns en 16-mannasnipa. Det smugglades rätt friskt förr. De rodde från Snäckesten över till Råå. De tog ofta i land vid Haken vid Kopparverket. En storbonde Nils Andersson Serman var stortullare. Hans gård låg vid Raus station. Serman gömde tullgodset under luckor i matsalen. När det kom in en last varor, flyttades mattan undan, och tullarna öppnade en lucka i golvet, varefter varorna plockades ned där. De smugglade dessutom kolossalt i själva Hälsingborg. Det påstods t. ex. att många högtstående personer smugglade in väldiga kvantiteter tyg. Tengberg berättar t. ex. en sådan historia, och den var långt ifrån enastående. Med smugglingen följde ett tygellöst liv med sprit. Fiskargummorna engagerade sig snart i denna kommers och transporterade brännvinet i grisblåsor, som de hängde kring sina ben. Det var mycket ofta fiskargummor från Råå som gick in till handelsmännen i Hälsingborg. Handlarna tappade sedan brännvinet i fat. Till de stora handelshusen anlände det också tygpäckar, som transporterats in på olagligt sätt. Köpmännen hade särskilda hålor ute i det fria, där de gömde varorna. Det påstods en gång att det fanns en besynnerlig håla ner i berget vid Kyrkogårdsvägen, men det var helt enkelt en vanlig smugglarhåla, där det en gång förvarats tyg eller andra varor. Det fanns sådana hålor överallt. Smugglingen förrådde befolkningen alldeles fruktansvärt. Jag ser än i dag synen för mig när fiskargummorna i Råå gick till handelsmännen i Hälsingborg och sålde brännvin, som smugglats in.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8435:3

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress: 1:e Stadsingenjör Sigfrid
 Söken: HÄLSINGBORG Berättat av: Ewald
 Uppteckningsår: 1941 Född år i Råå

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

✓ Julen./Råå/.

Vid jularna k a s t a d e s julklapparna in. De kom med julklapparna och smög sig in till dem som skulle ha julklapparna. Det ansågs vara en riktig nesa att bli tagen. Upptäcktes man kom de efter, och givaren drogs in i stugan. Hemma hos oss hade vi alltid julgran, klädd med alla möjliga sorters pappersprydnader som vi själva gjort. Dessutom hängdes allt möjligt gott i. Vi förfärdigade t. ex. särskilda korgar att hänga nötter i. På juldagsmorgonen skulle man förstås gå till ottan i "aus kyrka. Alla bönderna hade då satt ljus i särskilda träställningar. Den bondgård som inte hade ljus i fönstren ansågs som ett syndens ställe.

✓ Tjugondagen.

-Tjugondag jul samlades vi till ett litet kalas samt fick vad vi hade i granen - till mångas fördärv skulle jag vilja säga, ty gotterna blev ju gamla och smutsiga.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 8435:4

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress: 1:e Stadsingenjör Sigfrid
 Socken: HÄLSINGBORG Berättat av: Ewald
 Uppteckningsår: 1941 Född år i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Varsel.

-Många ute i Råå hade den där känningen, om någon skulle gå bort ute på sjön, i all synnerhet om det var en bror eller en son. Det slog t. ex. tre slag i fönster eller dörrar. De anhöriga liksom märkte när någon gick bort. Det är väl någon sorts tankeöverföring, skulle jag tro. Det var många som fick sådana varsel. Hur man skall förklara det vet jag inte. Ibland kunde det naturligtvis endast vara spänningen som utlöstes i träet, och när man ligger och lyssnar hör man ju gärna egendomliga ljus. Många av Rååborna vågade vidare inte resa

Resa en fredag.

Fredagen var olämplig som resdag, ty då kunde någonting hända. De trodde också mycket på ett av

Ödet

utstakat liv. När någon dog, sade de gamla helt enkelt:
 -Ja, det var av Vår Herre utstakat, att han eller hon skulle dö just nu!
 Och ett sådant tänkesätt var ju alltid en tröst i olyckan.

Tur och otur.

-Mötte de vissa gamla räliga gubbar så betydde det otur. Det utpekades t. o. m. vissa personer som hade tur, och andra utpekades som "oturspersoner". Vissa gubbar medförde olycka eller också tur. Jag minns från min barndom, att det kom sådana gummor in i butiken, som mina föräldrar inte tyckte om. /Stadsing. Ewalds fader hade nämligen affär/.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8435:5.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress: 1:e Stadsingenjör Sigfrid

Söcken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Ewald

Uppteckningsår: 1941

Född år i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVFödelse.

-När de blev med barn, så var det mycket som skulle iakttagas. Fick en kvinna se en yxa sitta i en huggkubb, så var det farligt, ty då blev barnet harmynt. Men tog kvinnan bara bort yxan, upphävdes det farliga. Det ansågs också vara bra att spika upp en hästsko eller en bit stål över dörren, då ett barn var fött, förmodligen för att skydda det mot trollen. Även vid bröllop var det vissa regler som skulle iakttagas. /Några exempel erinrade sig sagesmannen dock inte för tillfället/.

Vårtor.

-De kunde stryka bort vårtor medelst en död man. De gick till ett hus, där det låg ett lik, helst en släkting e.d. Men som var ute i ett sådant ärende fick inte säga någonting. Så tog han den dödes hand och strök på vårtan eller födelsemärket, och när han gjort det, skulle han tigande gå därifrån. Den döde tog då den otrevliga saken -vårtan eller födelsemärket- med sig i graven.

Vårtor kunde också fås att försvinna på annat sätt. Man kunde också tigande ta en fläsksvål och den skulle man stryka på. Detta fläskstycke skulle sedan gömmas en mån-skensnatt under en sten, och sedan drog månen det till sig, sade man. Likadant var det när man gick från skolan, så kunde det hända att man fann t.ex. en påse karameller som någon

Tappat.

Att ta upp en sak som någon tappat var riskabelt nog.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR

No. 8435:6.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress: 1:e Stadsingenjör Sigfrid
 Söken: HÄLSINGBORG Berättat av: Ewald
 Uppteckningsår: 1941 Född år i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-Ta inte upp det, för det är något ont vid det, brukade mina kamrater säga.
 Och ett faktum är, att barnen aldrig tog upp påsar e.d. De trodde, att det var en sak, som Hin Onde lagt ut som en fälla.
 -Där ä något ont ved de'!, brukade de säga.
 Den som lagt det troddes ha gjort det med avsikt, så att den som tog upp det troddes komma i beröring med onda makter.
 Han blev "bergtagen", om man nu kan använda ett sådant uttryck.

Bäckahästen./Vätteljus.

-Ända från Råå till Hälsingborg var en mosse, och i den härjade Bäckahästen. Där syntes även vätteljus. Ibland lurade de varandra med vätteljus. Gubbarna i trakten gick ibland om höstarna även med lyktor, och då var det "vättelgubbar" som var ute och gick, trodde man. De gamla hade dock enligt vad de påstodo sett både Bäckahästen och vätteljus. Bäckahästen var en v i t häst. Det var dimmorna över mossen som böljade, och folk tyckte väl då, att det växte fram en hästgestalt. Bäckahästen kunde trolla. Han stod i förbindelse med det onda.
 -Kunde Bäckahästen bli hur lång som helst?
 -Det hörde jag aldrig någon säga!

Jättar.

-Man gick ofta upp till kyrkan för att se på "kyrkan, som jätten hade byggt". "Jättens hatt" talade folk mycket om, och det var en upp och nervänd dopskål, som låg i sakristian. Dopskålen såg ut som en hatt. Folk sa' att jätten var lika lång som höjden upp till huvudet. Så hade de för sig att

Skriv endast på denna sida!

???

ACC. N:R.

No. 8435:7

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress: 1:e Stadsingenjör Sigfrid

Söcken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Ewald

Uppteckningsår: 1941

Född år i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

han hade en metallhatt på sig. "Den jätten som byggde Raus kyrka var så stor, att han nådde dit upp", sa en gång en gammal gubbe samt pekade på bilden.

Ordstäv från Råå.

En gubbe sade en gång: "Jag skall måla, om det än regnar täljknivar/=större knivar som bönderna hade att tälja med/. Spara på tändstickorna, sa ljusstöparen. Han tände en hel bunt i taket./De hade förr tändstickorna i runda buntar/.

Namnkombinationer från Råå.

Det roligaste var namnen såsom de användes i Råå. Rååborna använde nämligen aldrig det riktiga namnet. De sade t.ex. min fars namn när de talade om mig: Jöns Ewald Sigfrid. Hette nu en person Anders Bengtsson, sonen Hans och sonsonen Janne, så sade de Anders Bengts Hans Janne.

Än i dag säger de så ute i Råå.

Öknamn.

De talade allmänt om "Ljusstöparen", om "Jöns Murare" och "Sven Murare", "Sven Fiskare", "Sven Timmerman" o.s.v. Titeln lades till förnamnet. De gamla släkterna använde alltid namnen på detta sätt.

Krone- och Tunnbybor.

De som bodde på Krone var fiskare och den egentliga skeppsadeln. Alla som bodde utanför kallades Tunnbybor, d.v.s. sådana som bodde på en tunn by, d.v.s. fattiga.

Skriv endast på denna sida!

Jöns ordstäv!
7.

ACC. N:R.

M. 8435:8.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

1:e Stadsingenjör Sigfrid

Söken: HÄLSINGBORG

Berättat av:

Ewald

Uppteckningsår: 1941

Född år

i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-Det är en tunnbybo!, sa' "adeln".

Om en sådan adelsman gifte sig med en tunnbybo blevo gummorna förbannade.

-Man kunde väl ha gift sig med en av våra egna!, knorrade de.

De förordade även ingifte kusinerna mellan. Adeln betraktade sig såsom förnämre än bönderna. Även om de voro fattiga tålde de inte bönderna. Huvudsaken var att de bodde på Krone. De kallade det också för Lejet. Även om de voro mycket fattiga, så höll de sig som en sorts sjöadel. Ångbåtskaptenerna där ute var inte goda att tas med. De kände sig som riktiga herremän. Det gick inte an att göra hur som helst med dem.

-Det är en stolle!, sa' de så fort han slog över på något sätt och gummorna grinade illa.

Bjudningar.

-Då det skulle bjudas till bröllop eller annan fest utsågs en viss pojke. Alla korten sveptes i en servett eller i en duk, och så skulle pojken traska omkring med dessa kort. Pojken eller om det var en äldre mansperson fick gökar och extra förtäring överallt. När de gick brandsyn hos bönderna så brukade de börja hos de fattiga och sluta hos de rika, ty eljest blevo de fulla med detsamma. Så var det också vid bjudningskortens utlämnande. Det ansågs som en väldig hederspost och stor ära att få gå omkring och bjuda. Överallt där man kom krusade de för en och dukade upp godsaker. Och så plockade man upp servetten med korten i och alla gapade av pur nyfikenhet. Man blev också utfrågad om allt möjligt som rörde bjudningen, hur många som skulle komma, om familjeangelägenheter o.s.v.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8435:9

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

1:e Stadsingenjör Sigfrid

Söcken: HÄLSINGBORG

Berättat av: Ewald

Uppteckningsår: 1941

Född år i Råå

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVBegravningar.

-Det var mycket noga med att det blev en hygglig begravning. Bjöds det inte på konjak och toddy, så var det "mest skräp". När gubbarna gick hem efter begravningar så voro de också ganska stagade. Men så småningom gick det där hän att kalasen med all dryckjom förlades till gästgivargården.

Slädpartier.

-Ett omtyckt nöje var slädpartierna. De ställde till med allt möjligt skoj då det gällde dessa slädpartier. De kom t.ex. med hela båtar uppriggade. På kvällen samlades de till bal på gästgivargården.

Skogspartier.

-Om somrarna åkte de inåt landet. Det var s.k. skogspartier. Man hade då musik och förtäring med sig, och vagnarna kläddes med löv för att de skulle se riktigt festliga ut. Då det gällde utflykter till sjöss föredrog Rååborna Hven. De hade faktiskt inga andra utflykter än just till Hven. När de seglade till Köpenhamn sade de "oppåt", men när de fiskade spättor i Kattegatt, så seglade de "nerad".

Gullvångskroken.

-Några sägner om Gullvångskroken har jag inte hört.

Skriv endast på denna sida!